

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційну роботу

Гринкевича Романа Ігоровича на тему «Формування моделі управління інноваційно-активною організацією», подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 073 – Менеджмент, галузь знань 07 –
Управління та адміністрування

Уважне вивчення і аналіз дисертаційної роботи Гринкевича Романа Ігоровича на предмет актуальності її теми, обґрунтованості отриманих результатів та висновків, достовірності та новизни наукових положень, значущості для науки і практики, оцінки змісту, завершеності й повноти викладення основних результатів у наукових виданнях, дають підстави сформулювати наступні висновки.

Актуальність теми дослідження, зв'язок з науковими програмами і тематикою досліджень

Зростання тиску технологічних та ринкових змін, глобалізація й посилення конкуренції, невизначеності й турбулентності процесів світового економічного розвитку вимагають від організацій постійної адаптації та безперервного інноваційного оновлення, що у протилежному випадку підвищує шанси залишитись поза ринком чи втратити конкурентні позиції. Компанії, що активно впроваджують інновації, отримують додаткові конкурентні переваги, здатність більш гнучко реагувати на потреби ринку, запити окремих споживачів та суспільства. При цьому зрозуміло, що реалізація інновацій супроводжується певними ризиками, й розробка моделі управління, яка дозволяють ефективно ідентифікувати, оцінювати й опрацьовувати ці ризики в контексті інноваційної активності виходить на перший план у науковому пошуку сучасних дослідників. Окрім того, необхідно відповісти на питання, як досягати вищої інноваційної активності в умовах дії новітніх чинників впливу, оцінювати реальний стан бізнес-процесів у всіх сферах для прийняття дієвих управлінських рішень, знаходити та обґрунтовувати дієві напрями поглиблення і поліпшення процесів розробки інновацій, перетворення існуючої відтворювальної системи у формат інноваторства, якими мають бути критерії результативності, цілі, орієнтири та інструментарій вимірювання ефективності впроваджуваних інновацій?

Отже, дослідження моделі управління інноваційною активністю підприємств є надзвичайно актуальним і важливим завданням, оскільки це допомагає організаціям впоратися з сучасними викликами та забезпечити їхнє стале інноваційне зростання та розвиток. При цьому, акцент на аналізі діяльності промислових підприємств та їх досягнень у сфері інновацій,

оновлення існуючої моделі управління для досягнення вищих рівнів інноваційності є додатковим обґрунтуванням актуальності обраної проблематики, перетворюючи проблему якісного оновлення системи управління у важливе наукове і практичне завдання. Пошук відповідей на перелічені вище питання у їх прикладному аспекті знайшов своє відображення у дисертаційній роботі Гринкевича Романа Ігоровича, формулюванні її мети і завдань, що обумовлює актуальність обраної проблематики й теми дослідження.

Дисертаційну роботу виконано відповідно до планів наукових досліджень кафедри менеджменту та поведінкової економіки Донецького національного університету імені Василя Стуса, зокрема вона є складовою науково-дослідних робіт «Методологія конвергентного менеджменту інноваційного розвитку регіональних економічних систем» (державний реєстраційний №0117U004138), «Стратегія розвитку складних соціально-економічних систем в новій економіці» (державний реєстраційний №0122U201632).

Оцінка обґрунтованості наукових положень, їх достовірності і новизни

Представлена на розгляд дисертаційна робота є цілісним, завершеним дослідженням. Її структура, зміст логічно побудовані, дозволяють розкрити авторський концептуальний підхід до розуміння змісту моделі управління інноваційною активністю підприємств, необхідності її формування й оновлення на сучасному етапі розвитку через, зокрема, теоретичне та методологічне обґрунтування ключових засад управління інноваційно-активною організацією, уточнення базової термінології дослідження, обґрунтування конфігураторного підходу та систематизацію концепцій до управління інноваційно-активною організацією, формування аналітичного підґрунтя із практичної реалізації моделі управління інноваційною активністю організацій в Україні, виявлені особливостей застосування провідних практик підвищення інноваційної активності підприємств, оцінювання рівня досконалості інноваційно-активних підприємств України та їх трансформації у період війни, розробку дескриптивної моделі, концептуальних та прикладних засад управління інноваційно-активною організацією, інтегральної моделі мотивації інноваційно-активної поведінки персоналу.

Достовірність і обґрунтованість сформульованих у дисертації положень, висновків, пропозицій базується на використанні основних та спеціальних методів наукового пізнання, підтверджуються публікаціями автора у вітчизняних наукових фахових виданнях, доповідями на наукових

конференціях. Теоретичну й методологічну основу дослідження складають критичний аналіз вітчизняних та іноземних фундаментальних праць з теорії управління, інноваційного менеджменту, дизайн-мислення, моделювання й оцінювання ефективності інноваційної діяльності, методів реінжинірингу та вимірювання результатів співтворчості у динамічних командах. Чітка постановка мети та наукових завдань роботи дозволили автору зрозуміло і повно викласти власне бачення щодо форми, змісту, механізмів та моделей управління інноваційно-активною організацією в умовах складності та невизначеності зовнішнього середовища.

Наукові положення, висновки, рекомендації, сформульовані в дослідженні, стали логічним завершенням проведеного здобувачем наукового пошуку розв'язання проблем згідно поставленої мети і завдань дослідження. Ці результати мають теоретичну цінність і практичне значення у частині формування науково обґрунтованої концепції і прикладних засад управління інноваційно-активною організацією, здійсненні оцінювання досконалості інноваційно-активних підприємств України, розробки науково-прикладних аспектів досконалої системи управління інноваційно-активними організаціями й моделювання інноваційно-активної поведінки персоналу, інших супутніх процесів та підходів.

Наукова новизна результатів дисертаційної роботи полягає у розробці й обґрунтуванні теоретико-методологічних положень та практичних рекомендацій щодо модернізації підходу до формування моделі управління інноваційно-активною організацією, зокрема у частині: розробки науково-теоретичних та прикладних аспектів управління інноваційно-активною організацією, авторської інтегральної моделі управління інноваційно-активною поведінкою персоналу, уточнення базової термінології теоретичних та прикладних засад, дескриптивної моделі управління інноваційно-активною організацією, удосконалення науково-методичних підходів до вимірювання результативності нормативного управлінського інструментарію менеджменту ідей, практичного базису функціонування транзитивних бізнес-моделей благодійних фондів як інноваційно-активних організацій.

До найбільш вагомих і системних, з точки зору опонента, нових наукових результатів дисертаційного дослідження можна віднести наступні:

В першу чергу, це розроблення та обґрунтування конфігураторного підходу до трансформації процесу управління інноваційно-активною організацією (с. 38-42). Зміст розробленого підходу охоплює можливість тривекторного спрямування практичної реалізації моделі управління інноваційно-активною організацією на здійснення коеволюції, самоорганізації та фасилітації, передбачає застосування принципів полісуб'єктності, зворотної відповідальності, відкритості, рефлексивного

управління. Окреслений зміст пропонованого підходу представляє собою теоретичну та практичну основу гармонійної коеволюції організації із турбулентним, невизначеним та постійно оновлюваним навколишнім середовищем, дозволяючи інноваційно-активним організаціям підлаштовувати створювані інноваційні цінності до ринкових і суспільних запитів. У практичному сенсі пропонований підхід підсилює розуміння менеджментом організацій потреби у структурній трансформації усталених моделей управління та надає дієві інструменти їх модернізації.

По-друге, варто відзначити запропоновану автором інтегральну модель управління інноваційно-активною поведінкою персоналу (с. 195-209), в основу якої покладено ідентифікацію мотивів самоорганізації, процес рефлексивного цілепокладання, у подальшому синхронізації ціннісних складових спільної діяльності через концентрацію та цілеспрямоване використання когнітивного й креативного персоналу організації. Представлена модель дозволяє розмежувати інструментарій нормативного та поведінкового втручання у процеси активізації інноваційної поведінки, сформувані умови для ефективного управління інтенсивністю інноваційної активності. При цьому автором додатково розглянуто можливості застосування моделі у період масштабних кризових явищ (с. 210-211), визначено додаткові зовнішні мотиватори інноваційної поведінки (ворожість, динамізм, ступінь консолідованості або конкурентності в суспільстві).

По-третє, обґрунтування науково-практичних засад оцінювання рівня досконалості інноваційно-активних організацій, управлінської та інноваційної діяльності компаній, що здійснюють трансформаційний перехід у кризовий період через призму досконалих практик. На підставі ґрунтовного аналізу драйверів трансформації організацій під дією кризових явищ автору вдалось сформувані перелік відповідності сукупності ознак інноваційної активності, зокрема таких як відкритість, неврівноваженість, нелінійність, активність, здатність до навчання, сфокусованість колективної поведінки. Окреслені ознаки доповнено чіткими критеріями вимірювання рівня досконалості, методика апробовано на практиці на прикладі діяльності благодійних фондів, що представляють із себе синергію когнітивних та творчих зусиль управлінських системи різних організацій. Подібне порівняння відповідає образу організації, що здійснює перехід на вищий рівень інноваційної активності незалежно від галузі, однак переважно під впливом критично значущих зовнішніх сил. В сукупності із удосконаленими автором науково-методичними підходами вимірювання результативності нормативного управлінського інструментарію менеджменту ідей, що також заслуговують на позитивне схвалення, оскільки дозволяють формалізувати діяльність в межах парадигми дизайн-мислення та сформувані культуру інноваційної активності

організацій, наведені авторські розробки дозволяють суттєво підвищити результативність формування моделі управління інноваційно-активною організацією, покращить умови подальшого розвитку та удосконалення.

Значущість дослідження для теорії і практики, напрями використання його результатів

Результати, отримані в дисертації, можуть бути використані в діяльності підприємств та організацій будь-яких типів з метою удосконалення існуючих управлінських практик та набуття статусу інноваційно-активних суб'єктів господарювання, що прагнуть залишатись у об'єктивній та гармонійній коеволюції із зовнішнім середовищем. Положення і висновки доведено до рівня методичних розробок і практичних рекомендацій, що сприятиме зростанню інноваційної активності підприємств, зокрема при розробці стратегії інноваційного менеджменту, удосконалення інструментарію вимірювання його результативності, впровадження моделі менеджменту ідей, застосування дизайн-мислення, заходів посилення співтворчості, рефлексивної взаємодії в командах. Окремі результати дослідження теоретичного та прикладного характеру можуть використані у навчальному процесі при викладанні профільних дисциплін, що також підтверджено відповідними довідками.

Оцінка змісту та завершеності дисертації, її відповідності встановленим вимогам щодо оформлення

Тема дисертації, її зміст, одержані результати відповідають спеціальності 073 Менеджмент в галузі знань 07 – Управління та адміністрування. Назва дисертації адекватно та повно відображає її зміст, об'єкт та предмет, а також мета дослідження кореспондуються із назвою. Досягненню мети сприяє послідовне розв'язання логічно взаємопов'язаних та несуперечливих завдань. Зміст, внутрішнє концептуальне наповнення у процесі вирішення поставлених завдань відповідно відображені у структурі дисертаційної роботи. Структура є типовою для дисертацій, а саме анотація, вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел та додатки. Викладений матеріал розподілено автором відносно пропорційно між структурними елементами роботи. Наведено висновки між окремими розділами роботи, які загалом корелюють із викладеним основним матеріалом, відображають концептуальну сутність, отримані нові результати дослідження.

Оцінка змісту дисертації дає підстави для висновку про наявність достатніх наукових результатів, завершеність, самостійність виконання наукової роботи, в якій здобувачу вдалось досягти поставленої мети й

розкрити низку концептуальних завдань. Дисертація відповідає чинним нормативним вимогам України щодо оформлення дисертацій на здобуття доктора філософії, а окремі дискусійні положення є несуттєвими, з точки зору опонента, та викладені нижче у відповідному підрозділі відгуку («Дискусійні положення та зауваження»).

Повнота викладу основних результатів дисертації в наукових фахових виданнях

За темою дисертації опубліковано 12 наукових праць загальним обсягом 3,0 д.а., з них особисто автору належить 2,1 д.а., у тому числі:

1 стаття у періодичному науковому виданні іншої держави, яка входить до Організації економічного співробітництва та розвитку та Європейського Союзу;

5 статей у наукових виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України (із них 3 – у співавторстві);

6 публікацій за матеріалами конференцій.

Профіль видань і зміст наукових праць відповідають встановленим вимогам до дисертаційного дослідження на здобуття доктора філософії, зокрема вимогам Постанови КМУ від 06.03.2019 №167 «Про присудження ступеня доктора філософії» до кількості публікацій у спеціалізованих виданнях. Таким чином, кількість, обсяг, направленість та зміст друкованих праць надають автору право публічного захисту дисертації за спеціальністю 073 – Менеджмент в галузі знань 07 – Управління та адміністрування.

Дискусійні положення та зауваження до дисертації

В цілому оцінюючи роботу позитивно та визнаючи достатньо високий рівень дисертації, необхідно висловити крім зауваження, які переважно є дискусійними:

1. Автор роботи обґрунтовано підкреслює потребу переходу на коеволюційний характер взаємодії організацій із зовнішнім середовищем, якщо обирається формат інноваційного розвитку. При цьому варто наголосити, що в роботі докладно представлено теоретичне та практичне обґрунтування відмінностей відтворювального та коеволюційного типу взаємодії із зовнішнім середовищем, наведено інструменти та способи управлінського впливу. Однак, на думку опонента, бракує чіткої класифікації ознак двох типів взаємодії та недостатньо визначені їх методологічні протиріччя в контексті функціонування моделі управління інноваційно-активною організацією. Слід було б навести певну умовну класифікацію й приклади інструментарію такої взаємодії для більш точного розуміння змін,

необхідних для переходу на інноваційно активний тип управління.

2. У пункті 1.3 здобувачем наведено розроблений проектно-інтерсуб'єктивний підхід, синтезований як відповідь на потребу в «імплементатії процесів самоорганізації, а також забезпеченні високої якості управління інноваційно-активною організацією» (с. 67). Розроблений автором підхід цілком відповідає цілям управління інноваційно-активною організацією, об'єднуючи нормативну та поведінкову складові, дозволяючи «враховувати суб'єктну активність, створювати умови для полісуб'єктної взаємодії» (с. 72). Водночас, у практичній частині дослідження автором не наведено прикладу апробації представленого підходу на практиці. Зокрема, постає питання, чи застосовується проектно-суб'єктивний підхід у діяльності промислових підприємств машинобудівної галузі України (п. 2.2), або ж чи притаманний він функціонуванню благодійних фондів у період війни (п. 2.3)?

3. Мусимо звернути увагу на те, що ознайомлення із запропонованою автором у доповнення до моделі мотивації інноваційно-активної поведінки персоналу систематизацією впливу додаткових зовнішніх мотиваторів інноваційної поведінки у період кризових явищ (с. 211-214) може сформулювати помилкове враження, що інноваційна активність у поведінці виробничого персоналу проявляється в організаціях виключно у період криз та значних глобальних коливань. Зрозуміло, що кризові явища виступають певними каталізаторами інноваційної активності, однак варто визначати й інший контекст, що є сприятливим для стимулювання бажаних моделей поведінки персоналу.

4. У пункті 3.2 автором наведено приклад апробації розробленої моделі оцінки результативності процесу управління інноваційними ідеями відповідно фактологічних даних Благодійного Фонду Норе.UA (с. 194-195). Цілком погоджуємось із обґрунтованістю отриманих висновків згідно розробленої методики, однак, у поясненнях до отриманих результатів автором не зазначено, хто виступав експертами при оцінюванні «корисності» ідей при розрахунку показника «рівень утилітарності результатів взаємодії співтворчості» (потрапляння до квадранту D, с. 190). Можливо йдеться про тих членів команди, що брали участь в анкетуванні (керівники проектів фонду)? Автору варто було б вказати на принципи відбору експертів у цьому випадку, якщо такі застосовувались.

Наведені зауваження не впливають на загальну позитивну оцінку виконаної дисертаційної роботи, вони тільки підкреслюють складність питань, які підняті в роботі та глибокий рівень опрацювання автором нових аспектів сучасного менеджменту, що очікувано викликає дискусію серед фахівців.

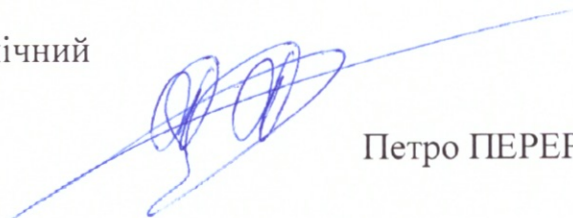
Загальний висновок по дисертації

Дисертаційна робота Гринкевича Романа Ігоровича на тему «Формування моделі управління інноваційно-активною організацією» є актуальним, логічно викладеним, завершеним та самостійним дослідженням, в якому отримано нові науково обгрунтовані результати, що в сукупності забезпечують реалізацію конкретного наукового завдання. Реалізовані цілі й завдання мають істотне значення для галузі знань 07 «Управління та адміністрування», зокрема завдяки поглибленню теоретичних та практичних засад, розробці методичних рекомендацій щодо оновлення інструментарію реалізації та оцінювання результативності формування моделі управління інноваційно-активною організацією.

Зміст роботи та отриманих результатів прямо підтверджують відповідність спеціальності 073 «Менеджмент», а також «Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року №261, «Порядку присудження доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України №44 від 12.01.2022 року зі змінами згідно постанови КМУ №341 від 21.03.2022), а її автор, Гринкевич Роман Ігорович, заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 073 «Менеджмент», галузі знань 07 «Управління та адміністрування».

Офіційний опонент:

завідувач кафедри менеджменту інноваційного підприємництва та міжнародних економічних відносин Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут», доктор економічних наук, професор

Петро ПЕРЕРВА

Підпис *Петро Перерва*
 ЗАСВІДЧУЮ:
 ВЧЕНИЙ СЕКРЕТАР
 НАЦІОНАЛЬНОГО ТЕХНІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
 "ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ"
 "14" листопада 2022

